ÇAĞDAŞ MİMARİ YAPILARDA SERAMİK PANOLAR VE YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ KONGRE VE KÜLTÜR MERKEZİ UYGULAMASI¹

Saliha Nesli GÜL
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
sngul@yildiz.edu.tr

İlhan ÖZKEÇECİ
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
ozkececi@yildiz.edu.tr

Hakan ALACALI
Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
alacali@yildiz.edu.tr

ÖZET

Dekoratif amaçlı üretilen seramik panolar, mimari tasarımın ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır. Türkiye’de mimari yapılarda seramik kullanımı Selçuklu dönemine kadar uzanır, modernist yaklaşımlarla, özellikle 1950 sonrası hız kazanmış seramik uygulamalar günümüzde de devam etmektedir. Seramik pano uygulamaları çoğunlukla, dini ve sosyal yapılarda, kültür merkezlerinde, otel ve şirket binalarının iç ve dış yüzeylerinde yer almaktadır. Bu makalede, çağdaş mimari yapılarda gerçekleştirilen seramik pano uygulamalarından örnekler incelenmiş olup, sözkonusu seramik panoların kompozisyon düzenlemelerine ve bezemelerine yer verilmektedir. Mimari yapılar üzerinde yer alan modern seramik çalışmalar kapsamında; Jale Yılmazbaşar, Füreye Koral, Sadi Diren, Beril Anılanmert, Mustafa Tunçalp ve Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun eserleri estetik açıdan ele alınmıştır. Makalede incelenen modernist bir üslupta yapılmış seramik pano uygulamalarından yola çıkılarak Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) Kongre ve Kültür Merkezi için tasarlanan, özgün seramik pano uygulamasının estetik özellikleri ve tasarım süreci değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Çağdaş Mimaride Seramik, Mimari ve Seramik İlişkisi, Seramik Duvar Panoları, YTÜ Kongre ve Kültür Merkezi.*

CERAMIC PANELS IN MODERN ARCHITECTURE AND IMPLEMENTATION OF CONGRESS AND CULTURAL CENTER IN YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY

ABSTRACT

Ceramic panels which are produced for decorative purposes, constitute an integral part of architectural design. The use of ceramic in architectural buildings which can be dated back to the Seljuks period in Turkey, especially the productions of ceramics after 1950 go on until today with modernist approaches. Ceramic panel practices mostly take place in the inner and outer surfaces of cultural centres, hotels, company, religious and social buildings and structures. In this article, samples in contemporary architecture of ceramic panel practices are examined in detail including composition designs and surface patterns of ceramic panels. As in the category of modern ceramic practices,

¹ Bu araştırma Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü’nce desteklenmiştir. Proje No: 2012-08-02-KAP02.

artworks of Jale Yilmabasar, Fureya Koral, Sadi Diren, Beril Anılanmert, Mustafa Tuncalp and Bedri Rahmi Eyuboglu are analyzed in terms of aesthetics. In this study, by analyzing the examined ceramic panels practices, ceramic panel practices in YTU Congress and Culture Centre is produced in a modernist style, reflecting the original methods including the aesthetic and design process of the practices is evaluated.

Keywords: *Ceramic in Contemporary Architecture, The Relationship Between Architecture and Ceramic, Ceramic Panels, YTU Congress and Culture Centre.*

GİRİŞ

İşlevsel ve estetik yönüyle gündelik hayatımızda yer alan seramik, insanlık tarihinin ilk yıllarında maddi kültürün önemli bir parçası olmuştur. Seramik “yüksek ısıda pişirilmiş topraktan yapılan vazo, çanak, çömlek vb. nesne” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2013). Mimari bir terim olarak panonun tanımı ise, hazır bölme ya da cephe elemanı anlamındadır (TÜBA, 2013). Seramik pano, hammaddesi kil olup, çeşitli üretim teknikleri kullanılarak üretilen işlevsel, dekoratif ya da sanatsal amaçlara hizmet eden mimariye bağlı pişmiş toprak ürünler olarak tanımlanmaktadır (Hoşnut, 2006, 7). Malzemesinde, hamuru ve yapılışı bakımından bir fark bulunmayan bu ürünlerin genel olarak çanak, çömlek, vazo gibi kullanım amaçlı yapılanları seramik, mimariye bağlı olarak üretilenleri ise çini olarak adlandırılmaktadır (ÖNEY, 1992, 93).

Seramik pano tanımından sonra seramiğin tarihine baktığımız vakit, seramiğin köklü bir geçmişe sahip olduğunu görmekte ve mimari alanda sıklıkla kullanımına, Anadolu’da Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemlerinde rastlamaktayız (Kılıç, 1998, 4). Selçuklu döneminin mimarisinde üretilen seramikler, mimari planların çok çeşitli kısımlarında zemin ve duvar kaplamalarında iç ve dış tüm mekân ve birimlerde süsleme amacıyla yer almaktadır. Seramik uygulamalar coğrafi, kültürel ve yöresel farklılıklara göre çeşitlenmektedir. Mimari yapılara ve bu yapıların süreç içinde geçirdiği değişimlere bağlı olarak; malzemeler ve bezemelerde bu çeşitlilikleri somut bir şekilde görmek mümkündür. Yerel malzemedeki değişiklikler mimari yapıların görüntülerinde de farklılıklar meydana getirmiştir. Örnek vermek gerekirse, Selçuklu döneminde, Anadolu mimarisinde taş kullanılırken İran’da tuğla kullanılmıştır.

Diğer taraftan mimaride çiniyi ilk kullanan Anadolu Selçukluları, camileri, mescitleri, medreseleri, türbeleri ve sarayları büyük ölçüde çinilerle, çini mozaikle ve sırlı tuğlalar ile bezemişlerdir (Öney, 1987, 87). Bu bezemelerde çoğunlukla, geometrik, bitkisel motifler, insan ve hayvan figürleri betimlenmiştir. Anadolu Selçuklu dönemi koşullarına kendine özgü bir anlayışla mükemmel seramik eserler üretilmiştir. Osmanlı döneminde de seramik sanatı özellikle İznik’te çok önemli gelişmeler göstererek tüm mimari eserlerde kullanılmıştır. Bu süreçten batılılaşmaya kadar geçen zamanda, seramiğin ne ölçüde kamusal alanda yer aldığını ve üslup bakımından ne şekilde ifade edildiğini görmekteyiz.

Batılılaşma sürecine kadar seramiğin işlevsel ve estetik yönü ön plana çıkarılmaktadır. Ancak batılılaşma öncesi işlevselliğin ve estetiğin ön planda olduğu seramik anlayışı, Cumhuriyet sonrasında yaşam tarzının değişmesiyle beraber farklılaşmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası, seramiğe olan merakın artması, teknolojinin gelişmesi ve seramiğin uluslararası fuarlarda görülmeye başlanması ile resim ve heykelle uğraşan sanatçılar da seramikten üretimlere başlamış, 20.yy’ın önde gelen sanatçıları da seramiğe yönelmiştir. Bu yönelim seramiği farklı bir boyuta taşımaktadır. Picasso, Miro, Matisse, Braque ve Chagall resimsel etkilerle seramik işler üretmişlerdir (Çevik, 2010, 41). Bu yönelimden, Cumhuriyet dönemi Türk sanatçıları da etkilenmiştir. Klasik çini ve seramik motiflerinin de kullanıldığı Cumhuriyet döneminde, seramik alanında gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde çok sayıda sanatçı seramik alanında eğitim almak üzere yurtdışına gönderilmiştir. Vedat Ar, Hakkı İzet, İsmail Hakkı Oygur bunlardan bir kaçıdır. Bu sanatçılar aldıkları eğitimler, seramik alanının gelişimine katkı sağlamışlardır.

1950'lerden sonra ise sanatçılar uluslararası alanda çalışmalar yaparak seramik alanını geliştirmişlerdir. Bunlardan bazıları; Füreyâ Koral, Jale Yılmazbaşar, Beril Anılanmert, Sadi Diren, Mustafa Tunçalp ve Bedri Rahmi Eyüpoğlu'dur. Bu çalışmada, 1950 sonrası seramiğin mimaride kullanımı yukarıda ismi geçen sanatçılardan örnekler incelenmiş ve bir uygulama alanı olarak YTÜ Kongre ve Kültür Merkezine yapılacak seramik panonun estetik ve tasarım süreci incelenmesi yapılmıştır. Bu çalışmada ele alınan birer özgün tasarım olan ürünler "seramik pano" olarak zikredilmiştir. Seramik pano uygulamasının hazırlık süreci aşamalarla ele alınmış, ortaya çıkacak uygulamanın gelişim süreci ve amacı ortaya konulmuştur. Devamında mimaride seramik kullanımına açıklık getirilmiş ve YTÜ Kongre ve Kültür Merkezi seramik uygulama sürecinden bahsedilmiştir.

MİMARİDE SERAMİK KULLANIMI

Selçuklu ve Osmanlı mimarisinde seramiğin sıklıkla duvar kaplaması olarak kullanıldığı görülmektedir. Anadolu mimarisinde, özellikle çininin duvar panolarında yer aldığı gözlemlenmektedir. Mimari yapılarda seramik kullanımının gelişimine en çok Osmanlı döneminde rastlanmaktadır (Kılıç, 1998, 4).

Seramiğin mimaride kullanımı, çevresel koşullara ve kullanılan malzemeye göre değişkenlik göstermektedir. Selçuklu döneminde, genellikle geometrik, yıldız, çokgen, natüralist bitkisel, stilize bitkisel, yazılı, figürlü, nesneli, sembolik bezemelere yer verilmiştir. Osmanlı döneminde de Anadolu Selçuklu döneminde olduğu gibi dini ve sivil mimaride seramik panolara sıklıkla rastlanmaktadır. Bu panolarda bezeme unsuru olarak klasik motifler kullanılmıştır. Yine bu dönemde bitkisel ve stilize bezemelerinin seramik çalışmalara uygulandığı gözlemlenmektedir.

Bu sıralarda Dünya'da seramik alanında modernist hareketler söz konusu olmaya başlamıştır. 1921'lerden itibaren sanat tarihinin önemli isimleri; Dan Flavin, Georges Braque, Joan Miro, Chagall ve Picasso gibi pek çok ressam seramik çalışmalar üretmişlerdir. Avrupa'da önemli isimler tarafından yapılan seramikler, Türkiye'deki sanatçılar tarafından da ilgi görmeye başlamıştır. Sanatçılar bir araya gelerek seramik işler üretmişlerdir. Joan Miro, Joan Gardy Artigas'la beraber çalışmıştır. Sadi Diren ve Bedri Rahmi Eyüpoğlu gibi Türk sanatçılar da, birlikte çalışarak seramik işler üretmişlerdir.

Seramiği kullanmak, kültürel yapıyla doğrudan ilişkili olduğundan, kullanıldığı coğrafyanın yerel betimlemelerini seramik yüzeylerde görmek mümkündür. Daha önce de belirtildiği üzere, Türk kültüründe seramik genellikle dini yapılarda, camilerde, medreselerde, türbelerde ve saraylarda kullanılmakla beraber özellikle 1950 sonrasında modern mimari yapılarda kamu binalarında, otellerde ve fabrikalarda kullanılmaya başlanmıştır. Bununla beraber, günümüzde duvar panolarında artistik seramiğin kullanımı oldukça yaygın olduğu görülmektedir (Ağatekin, 1993, 4).

Özellikle 1970 sonrası seramik ürünler yükselişe geçerek; kamu kurum ve kuruluşlarında, alışveriş merkezlerinde ve özel mekânlarda sıklıkla kullanılmıştır. Seramik çalışmalar sayesinde, mekânlar özgünlük kazanmıştır. Endüstrinin kullanımıyla, sanatçı kendi gelişimine teknik olanaklar sağlamış aynı zamanda endüstrinin gelişimine de katkısı olmuştur (Kılıç, 1998, 6).

TÜRKİYE'DE 1950 SONRASI MİMARİ YAPILARDA SERAMİK DUVAR PANOLARI

Cumhuriyet sonrasında, seramik ve çini üretimine yönelik pek çok denemeler (çok parçalı kalıp, döküm çamuru, mekanik pres kullanımı) yapılmıştır (Deveci, 2012, 20). Bu süreçte seramiğin yükselişe olduğu dönem 1960-70 yıllar olarak görülmektedir. Pek çok sanatçı seramik alanında eğitim almak üzere yurtdışına gönderilmiştir (Duymaz, 1998, 48). Vedat Ar, Hakkı İzet gibi sanatçılar yurda döndüklerinde, çalışmalarında seramiği çağdaş yaklaşımlarla ele alarak yorumlamışlardır.

1950'lerden itibaren Sadi Diren, Füreyâ Koral, Jale Yılmazbaşar, Bedri Rahmi Eyüpoğlu ve Beril Anılanmert gibi çeşitli sanatçılar mimari yapılarda seramik duvar panoları kazandırmıştır. Aynı zamanda yine aynı dönemde sanatçılar uluslararası düzeyde seramik çalışmalar hazırlamaya başlamışlardır (Deveci, 2012, 20). Bu seramik duvar panoları, mimarinin hem iç hem de dış yüzeylerinde uygulanmıştır. Sanatçılar tarafından yapılmış; otellerde, genel müdürlük ve bakanlık

binalarında, fabrikalarda, iş hanlarında ve bürolarda yer alan çok sayıda seramik duvar panosu mevcuttur.

MİMARİ YAPILARIN İÇ YÜZEYLERİNDE SERAMİK PANO UYGULAMALARI

1960’larda seramik pano çalışmalar artış göstermiş, mimari yapıların iç duvarlarına seramik pano çalışması gerçekleştirmiştir. Bunlar arasında Jale Yılmazbaşar Türkiye’nin ilk kadın seramik profesörü olarak ün yapmıştır. Onun, 1969 yılında, Özel İdare Binası İl Genel Meclisi holüne yapmış olduğu “İstanbul” isimli (Şekil 1) seramik duvar panosu, bu dönemde yapılan örneklerden biri olarak dikkati çekmektedir. Çalışmalarında figürlere de ağırlık veren sanatçının bu panoda mimari unsurları ve tabiattan alınan bitkisel formları bir arada kullandığı görülmektedir.

Şekil 1. Jale Yılmazbaşar, “İstanbul”, 28m, Özel İdare binası İl genel meclisi holü, 1969.
[http://www.ioi.gov.tr/s_icerik.php?cP=Ayrinti&hID=2339] Erişim Tarihi (25.06.2013)

Büyük yapılan seramik panolarda, Sadi Diren ve Bedri Rahmi Eyüpoğlu’nun çalışmalarında olduğu gibi çoğunlukla figüratif ve geometrik şekiller görülmektedir. Bina ve kaplanacak seramiğin uyumlu olması da göz önünde bulundurulmuş ve tasarımı etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Seramik tasarımın binanın şekline, binanın ışık almasına ve boşluk-doluluk oranlarına göre yapıldığı gözlemlenmektedir. Kısaca seramiğin binaya giydirilebilmesi önemli bir husustur ve sanatçıların tasarımlarına bakıldığı vakit buna dikkat edildiği fark edilir. Bu dönemde, sanatçı ve mimarlar hep bir arada çalışmışlar, seramik panolar genellikle kamu binalarında yer almış ve bunun için ciddi fonlar ayrılmıştır. Seramik özellikle 1970’lerde devlet desteğiyle popüler hale gelmiş ve yarışmalar yaygınlaşmıştır.

İlk özel seramik atölyesi sahibi kadın sanatçı da olan Füreya Koral, yaptığı çağdaş seramik uygulamalarıyla seramik alanına katkı sağlamıştır. Divan pastanesindeki çalışması yaptığı seramik duvar panolarından bir örnek olarak verilebilir. Bu pano, stilize formda ve farklı ebatlarda kuş figürleri ile bezenmiştir (Şekil 2). İddiasız renkler ile formlar ön plana çıkan çalışmada boşluk-doluluk oranlarının renklerle vurgulanmış, hareket halindeki kuşlar mekâna yansıtılmıştır.

Şekil 2. Füreyâ Koral, Divan Pastahanesi Duvar Panosu, Taksim/ İstanbul, 1969.
(Bir Usta Bir Dünya: Füreyâ Koral. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, 1997).

Dönemin sanatçılarından Sadi Diren, Büyük Tarabya Oteli Barı için bir tasarım yapmıştır. Diren, ortaya çıkardığı çalışmalarındaki Anadolu etkisini şu sözlerle ifade eder: “Anadolu medeniyetlerindeki bir motif alınıyor ve o motif çeşitli güncel olaylara uygulanıyor. Motif bir araç olarak kullanılıyor” (Panel: AKM’nin Seramikleri ve Türkiye’de Mimari Yapılarda Seramik, [24.06.2013]).

Şekil 3. Sadi Diren, Tarabya Oteli Duvarı Seramik Pano, Tarabya/ İstanbul, 1972.
[<http://www.kuman-art.com/seramik/sadi-diren.html>] Erişim Tarihi (20.01.2014).

MİMARİ YAPILARIN DIŞ YÜZEYLERİNDE SERAMİK PANO UYGULAMALARI

Bir diğer yönden bakıldığında mimari mekânların dış yüzeylerine de seramik pano çalışmaları yapıldığı görülür. Bunlar caddelerde yer alan alt geçitlerde, çeşitli mekanlarda binaların dış yüzeylerine uygulanmıştır.

Ressam ve şair Bedri Rahmi Eyüpoğlu, çok farklı tekniklerde çalışmalar üretmiştir. Sadi Diren’in de ifade ettiği gibi geleneksel motifleri çağdaş tekniklerle yorumlamıştır. 1963-69 yılları arasında Vakko fabrikası, Karaköy Tatlıcılar ve İstanbul Manifaturacılar Çarşısı için çeşitli malzemelerle panolar hazırlayan sanatçı, Eyüpoğlu’dur.

Şekil 4. Bedri Rahmi Eyüpoğlu, İMÇ, 1965.

[<http://www.imc.org.tr/galeri.php?m=2>] Erişim Tarihi (13.12.2013).

Sanatçılar yaptıkları bu çalışmalarda mimari yapıların iç yüzeylerine olduğu gibi dış yüzeylerine de geleneksel figürlerden ve Anadolu motiflerinden beslenmişlerdir. Bu tasarımlarda da figüratif ve geometrik unsurlar sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

YTÜ KONGRE VE KÜLTÜR MERKEZİ UYGULAMASI

Mimaride seramik uygulamalar incelenmiş ve çeşitli etütler sonucu değerlendirilen bazı projeler gündeme alınmıştır. Yıldız Teknik Üniversitesi Davutpaşa Kampüsü'nde mevcut yapıların ve halen yapılmakta olan yeni binaların estetik çizgiler taşıması, YTÜ Bilimsel Araştırmalar Projeleri Koordinatörlüğünce desteklenen “Kongre ve Kültür Merkezi Seramik Uygulama Projesi”nde göz önünde bulundurulmuştur.

Üretilcek olan tasarımların, seramik gibi kalıcı ve etkileyici görünüme sahip bir malzeme ile yapılması önemlidir. Birer tablo, birer sanat eseri olmanın ötesinde bir teknik üniversitenin estetik seyrine yön verebilecek bir potansiyel oluşturma çabası ile hazırlanmış olan “seramik tasarımı uygulama projesi” hayata geçirilmiştir. Bize daha farklı alternatifler sunacak olan ve yeni bir anlayışla planlanan bu tasarımlar; klasik Türk sanat eserlerinin temel felsefesini esas alan bir düşünceyle meydana getirilmiş özgün üretimlerdir. Bu tasarımlarda Türk sanatının tarihten intikal eden estetik değerleri ışığında, günümüz dünyasının duygularını da içeren yorumlar yansıtılmaya çalışılmıştır.

Farklı kompozisyonlarla üretilmeye başlanan seramik panoların ilkinin Davutpaşa Kampüsü'ndeki Yıldız Teknik Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezi'nin giriş holüne uygulanması hedeflenmiştir. Kongre ve Kültür Merkezi, 2012 yılında Davutpaşa Kampüsü'nde hizmete açılmıştır. Oldukça geniş kapsamlı kültürel bir alan olarak inşa edilmiş olan bu merkez; bin kişilik bir toplantı salonu, küçük salonlar, fuaye (giriş) gibi farklı bölümlerden meydana gelmiştir. Bu yeni mekân bir kültür merkezi olarak işlevlendirilmesine rağmen mimari olarak herhangi bir estetik özelliği bulunmamaktadır. Bu nedenle Kongre ve Kültür Merkezi'nin iç mekanındaki aydınlık fuaye kısmı projeye en elverişli alan olarak belirlenerek üretime başlanmıştır.

Bu çerçevede merkezin iç mekânında, ana giriş holünün cephe duvarına bir seramik pano tasarımı uygun görülmüştür. Çalışmaya başlanmadan önce mekân üzerinde incelemeler yapılmıştır. Mekânla seramik pano arasındaki ilişkinin uyumuna bakılarak; yapının konumu, işlevi, içinde yer aldığı kurum da göz önüne alınarak tasarım gerçekleştirilmiştir. Uygulanan eserin mekân içindeki boşluk-doluluk ilişkisi, yapı ve seramik pano arasındaki uyumu da göz önünde bulundurulmuştur.

SERAMİK PANO TASARIMI

Bu bağlamda, YTÜ Kongre ve Kültür Merkezi Seramik Uygulamasına başlamadan önce mekân incelenmiş ve dolayısıyla tasarım ve çizimler buna göre şekillenmiştir. Seramik pano tasarımı;

uygulamanın kâğıt üzerinde artistik-teknik çizimi ve maketi yapılarak sanal ortamda bitmiş halinin ayrıntıları ile gösterilme aşamalarını içermektedir. Çalışmanın boyutları mekânın büyüklüğünden dolayı standart kesimli panolarla mekâna uygulanmıştır.

Hazırlık aşamaları eskiz ve tasarımlarla başlamıştır. İlk eskiz çalışmalarından itibaren örneklerle aşağıda yer verilmektedir.

Şekil 5. İlhan ÖZKEÇECİ, Eskiz Çalışması 1, 2013.

Şekil 6. İlhan ÖZKEÇECİ, Eskiz Çalışması 2, 2013.

Kâğıt üzerine çizimlerle başlayan eskiz süreci, devamında bilgisayar ortamında tasarım sürecine geçmektedir.

Genellikle klasik Türk sanatı motiflerinin yeniden yorumları ile geometrik, sembolik, bitkisel ve benzeri bezemelerle tasarım geliştirilmiştir. Aynı zamanda kentin içinde yer alan cami, konutlar ve köşkler de tasarıma konu edilmiştir. YTÜ Kongre ve Kültür Merkezi iç mekânına uygulanan seramik panoda eskizinde de görüldüğü üzere stilize edilmiş bir kent silueti tablolaştırılmıştır.

Şekil 7. İlhan ÖZKEÇECİ, Seramik Pano Tasarımı, 2013.

Tarihi yarımadaı tasvir eden, İstanbul'u merkeze alan bir çalışma olarak farklı renk uygulamaları da tasarım sürecinde etüt edilmiş ve eskizle başlayan seramik pano tasarım süreci renkli olarak bilgisayar ortamında tasarlanmasıyla sonuçlanmıştır.

Şekil 8. İlhan ÖZKEÇECİ. Renkli Seramik Pano Tasarımları, 2013.

Şekil 9. İlhan ÖZKEÇECİ. Renkli Seramik Pano Tasarımları, 2013.

Kompozisyon, kare, dörtgen, daire gibi herhangi bir geometrik çerçeve içine girmeden serbest ve asimetrik olarak tasarlanmıştır. Bilhassa alt kısımdaki geometrik geçmeler ile belli oranda simetri de taşıyan pano, mekânın büyüklüyle orantılı olarak boyutlandırılmıştır.

YTÜ Kongre ve Kültür Merkezi için Prof. İlhan Özkeçeci tarafından hazırlanan bu özgün çalışmanın tasarımı aşama aşama gelişmiş ve seramik sanatçısı Hülya Çeltikçi tarafından uygulanmıştır (Şekil 10).

Şekil 10. İlhan ÖZKEÇECİ. Renkli Seramik Pano Tasarımları, 2013.

SONUÇ

Bu çalışmada, YTÜ Kongre ve Kültür Merkezine uygulanacak seramik pano uygulamasının estetik ve tasarım süreci, çağdaş mimaride seramik pano örnekleri üzerinden incelenerek ortaya koyulmuştur. Öncelikli olarak, mimaride seramik kullanımına değinilmiş, Türkiye’de 1950 sonrası mimari yapılarda seramik duvar panoları, iç ve dış mekân uygulamalarından örneklerle incelenmiştir. Mimari yapılara konu edinilen bezemelerin çeşitliliğinden ve konulardan bahsedilmiştir. Çağdaş seramik pano uygulamalarına konu olan bezemelerden bahsederken, klasik Türk sanatı motiflerinin yeniden yorumları ile tasarım geliştirilmiştir.

Kısaca, Selçuklu döneminde görülen, geometrik, bitkisel, stilize bitkisel, figürlü, nesnel, sembolik bezemeler, Osmanlı döneminde yerini geleneksel motiflere bırakmıştır. Aynı zamanda bezemelerde cami, şadırvan, saray, Kâbe ve köşk gibi mimari örnekler konu olmuştur. Cumhuriyet döneminde, modernize olma yolunda gelenekselin çağdaşla buluştuğu yorumlamalar seramiklerde söz konusu olmaktadır. Günümüz seramik uygulamalarında gelenekten moderne hepsini girift bir yapıda görmek mümkündür.

Yaşam tarzının değişmesi, seramik sanatı alanındaki çalışmaları da etkilemekte ve dönüştürmektedir. Yeni uygulama ve yaklaşımlar çağa göre değişmekte ve bir sonraki çağa eklenmektedir. Seramik çalışmalarda biçim ve süsleme bir aradadır, bazen süsleme biçimin önüne geçer ya da tam tersi söz konusu olmaktadır ve YTÜ Kongre ve Kültür Merkezi seramik pano uygulamasında bu bir arada olma hali görülmektedir.

Sonuç olarak, tarihi yarımadaı betimleyen, İstanbul’u merkez alan biçim ve süslemenin bir arada olduğu bir çalışma ortaya konulmuştur. Seramik pano tasarımında kent silüeti görülmektedir ve bu silüetin içinde tarihi mekânlar, stilize figürler ve sembolik bezemeler görülmektedir.

KAYNAKÇA

AĞATEKİN, M. (1993). *Cumhuriyet Sonrası Çağdaş Türk Seramik Sanatının Gelişimi ve Anlatım Dili Yönünden Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- ASLANAPA, O. (1965). *Anadolu'da Türk Çini ve Seramik Sanatı*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, İstanbul.
- ÇEVİK, N. (2010). Çağdaş Seramik Sanatında Resimsel Yönelimler, *Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, (6).
- DEVECİ, K. (2012). *Günümüzde Ankara'da Yapılan Seramik Duvar Panolarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- DUYMAZ, A. Ş. (1998). *Osmanlı Devrinden Günümüze Kütahya Çini ve Seramiği*, II. Uluslararası Kütahya Çini Sempozyumu, Kütahya.
- HOŞNUT, G. R. (2006). *Üretim tekniklerine göre seramik pano uygulamaları, Türkiye'deki örnekler ve bir sergi*, Yayınlanmamış sanatta yüksek lisans Eser Metni, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Ana Sanat Dalı, Çanakkale.
- İstanbul Manifaturacılar Çarşısı (İMÇ). [<http://www.imc.org.tr/galeri.php?m=2>] Erişim Tarihi (20.10.2013).
- JORDAN, J. (2010). *The Mounting of Decorative Tile Panels for Display*, Routledge, London.
- KILIÇ, A. C. (1998). *Eski Anadolu Kültürlerinden Yararlanılarak Çağdaş Bir Yapıda Seramik Pano Uygulaması*, Sanatta Yeterlilik Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuman-Art by Hatice Şeker. [<http://www.kuman-art.com/seramik/sadi-diren.html>] Erişim Tarihi (11.11.2013).
- Mustafa Tunçalp Sergi Kataloğu. (2011). Hacettepe Üniversitesi.
- ÖNEY, G. (1987). *İslam Mimarisinde Çini*, Ada Yayınları, İstanbul.
- ÖNEY, G. ve ERGİNSOY, Ü. (1992). *Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları- Maden Sanatı-*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- Panel: AKM'nin Seramikleri ve Türkiye'de Mimari Yapılarda Seramik. [<http://saltonline.org/tr/453>] Erişim Tarihi (24.06.2013).
- YENİŞEHİRLİOĞLU, F. (2004). *Ottoman Ceramics in European Contexts*, Brill.
- TANSUĞ, S. (1999). *Çağdaş Türk Sanatı*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- TÜRE, F. (1997). *Bir Usta Bir Dünya: Füreyâ Koral*, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü (TÜBA). [<http://www.tubaterim.gov.tr/>] Erişim Tarihi (15.09.2013).
- Türk Dil Kurumu.
- [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.530dba10e164e6.87082686] Erişim Tarihi (10.08. 2013).
- Jale Yılmazbaşar. [http://www.ioi.gov.tr/s_icerik.php?cP=Ayrinti&hID=2339] Erişim Tarihi (25.06.2013).